

Kolejna nowelizacja specustawy jądrowej na horyzoncie. Ocena założeń do projektu ustawy UD 118

20 sierpnia 2024 r. w Wykazie Prac Legislacyjnych opublikowano założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej o raz inwestycji towarzyszących (tzw. specustawa jądrowa) oraz niektórych innych ustaw (UD 118). Jest to jeden z dwóch projektów nowelizacji specustawy, które zostały opublikowane tego samego dnia. Zgodnie z wymienionymi celami projektu zmienione przepisy mają w założeniu pozwolić na etapowanie procesu budowlanego obiektu energetyki jądrowej, co wpłynie pozytywnie na usprawnienie przygotowania i realizacji inwestycji.

AKTUALNY STAN PRAWNY

Z uwagi na specyfikę obiektów energetyki jądrowej etap rozpoczęcia budowy musi zostać zatwierdzony przez dwa organy w ramach dwóch odrębnych postępowań administracyjnych: Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki, który w pierwszej kolejności wydaje zezwolenie na budowę (władza jądrowa) oraz Wojewodę, który wydaje pozwolenie na budowę (władza niejądrowa) po uprzedniej pozytywnej decyzji Prezesa PAA. Pozwolenie na budowę wydawane jest na podstawie przepisów ustawy – Prawo budowlane z zastrzeżeniem odstępstw przewidzianych w specustawie jądrowej. Zgodnie z art. 15 ust. 3 specustawy w obecnym brzmieniu pozwolenie na budowę obiektu energetyki jądrowej może obejmować całe zamierzenie budowlane lub jego część. Przy czym w przepisach nie sprecyzowano, w jakim zakresie i według jakich kryteriów można dokonać podziału inwestycji na części. Brak jest jasności w jakiej relacji pozostaje ta regulacja do art. 33 ust. 1 Prawa budowlanego, który dopuszcza wydanie pozwolenia na budowę wyłącznie w zakresie całego zamierzenia budowlanego chyba, że istnieje możliwość wyodrębnienia obiektów lub zespołu obiektów, które mogą funkcjonować samodzielnie. Co istotne, złożenie wniosku o wydanie pozwolenia na budowę nawet w zakresie części zamierzenia budowlanego obejmującego obiekt energetyki jądrowej nie wyłącza obowiązku uzyskania zezwolenia na budowę wydawanego przez Prezesa PAA.

W specustawie przewidziano także możliwość uzyskania pozwolenia na prace przygotowawcze jeszcze przed wydaniem pozwolenia na budowę, które zostały enumeratywnie wymienione w art. 17 ust. 1 pkt 1)-3). Katalog nie obejmuje jednak prac budowlanych stricte związanych z budową obiektu energetyki jądrowej. Spółka Polskie Elekrownie Jądrowe w swoim komunikacie z dnia 28 sierpnia 2024 r. poinformowała, że zdecydowała się skorzystać z tej instytucji prawnej i wystąpiła do Wojewody Pomorskiego o wydanie pozwolenia na rozpoczęcie pierwszego etapu prac przygotowawczych obejmujących m.in. zabezpieczenie terenu przyszłej budowy oraz prace geodezyjne.

PROPONOWANE ZMIANY

Nowelizacja ma wprowadzić dwie nowe kategorie aktów administracyjnych wydawanych przez organ administracji architektoniczno-budowlanej (Wojewoda). Pierwszy z nich to pozwolenie na budowę na część zamierzenia budowlanego, która nie może samodzielnie funkcjonować. Jak przypuszczać można, jest to doprecyzowanie przedmiotu częściowego pozwolenia na budowę, o którym mowa w art. 15 ust. 3 specustawy, wyłączające regułę ogólną wynikającą z prawa budowlanego. Drugim zupełnie nowym aktem wprowadzanym przez nowelizację miałyby być pozwolenie na budowę obejmujące wstępne roboty budowlane. Procedura wydawania pozwolenia na budowę w zakresie wstępnych robót budowlanych będzie się różnić w zależności od tego, czy wstępne prace określone we wniosku będą istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej (kwalifikowane wstępne roboty budowlane) czy też nie będą miały takiego statusu (podstawowe wstępne roboty budowlane).

W przypadku robót podstawowych, do ich rozpoczęcia konieczne będzie wydanie pozwolenia wyłącznie przez Wojewodę. Roboty kwalifikowane będą uprzednio dodatkowo wymagały wydania zezwolenia przez organ władzy jądrowej – Prezesa PAA. Katalog obu kategorii robót ma być wymieniony w ustawie, jednak nie będzie katalogiem zamkniętym. Jeśli określone roboty budowlane nie będą ustawowo przyporządkowane do żadnej z kategorii, inwestor będzie miał możliwość pozyskania opinii Prezesa PAA co do oceny charakterystyki tych prac.

OCENA ZAŁOŻEŃ NOWELIZACJI

Co do zasady, z uwagi na specyfikę inwestycji jądrowych każdą zmianę regulacji pozwalającą dzielić inwestycję na etapy oraz skutkującą możliwością wcześniejszego rozpoczęcia robót budowlanych w wybranej lokalizacji należy oceniać pozytywnie. Opublikowane założenia do zmiany ustawy są jeszcze jednak mało konkretne. Pełna ocena będzie możliwa dopiero po udostępnieniu opinii publicznej pełnego projektu nowelizacji. Nie jest na razie jasne czy inwestor będzie posiadał swobodę w określaniu części zamierzenia budowlanego, co do których będzie mógł wystąpić z wnioskiem o wydanie pozwolenia na budowę, a także jakie konkretnie prace znajdują się w ustawowym katalogu wstępnych robót budowlanych. Istotnym elementem, który również powinien zostać ustawowo określony, jest relacja nowych kategorii decyzji administracyjnych względem tych już funkcjonujących w polskim ustawodawstwie – np. wydawanego przez Prezesa PAA zezwolenia wobec kwalifikowanych wstępnych robót budowlanych wobec zezwolenia na budowę tego organu obejmującego całość obiektu energetyki jądrowej. Wydaje się, że dla osiągnięcia pełnej optymalizacji procedur, zagadnienia raz ocenione przez organ dozoru jądrowego nie powinny być poddawane takiej ocenie ponownie. Co istotne, zmiany mogą okazać się korzystne nie tylko dla inwestycji na Pomorzu, ale także dla innych projektów, chociażby SMR, i realnie wpłynąć na przyspieszenie ich realizacji.

Możliwość wydawania aktów zezwalających na prowadzenie częściowych czy wstępnych robót budowlanych w ramach inwestycji jądrowych nie jest nowością w ustawodawstwach zagranicznych. Chociażby przepisy amerykańskie przewidują procedurę wydania Early Site Permit przez Nuclear Regulatory Commission (organ dozoru jądrowego), w ramach którego inwestor ma możliwość wystąpienia o Limited Work Authorization. Limited Work Authorization zezwala na wykonanie pewnych robót budowlanych bezpośrednio niezwiązanych z bezpieczeństwem jądrowym (non safety-related). Czerpanie przez Polskę z doświadczenia państw o dużym doświadczeniu w prowadzeniu inwestycji jądrowych jest pożądanym zjawiskiem, jednak konkretne rozwiązania muszą być dostosowane do polskich realiów.

Pierwotnie tekst ukazał się: CIRE, 30.08.2024